

CAPUT V.

De sacro deposito, seu fontibus unde Ecclesia sacram haurit doctrinam.

199. **Nota.** Apostolus ad Ecclesiam scribens Thessalonicensem praecepit (1): *Tenete traditiones quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram*: ad duo ergo capita ducebat Paulus omnem a se traditam christianam institutionem: quatenus vel scriptis consignatam, vel ore tenus commendatam: hoc apostolicae praedicationis caput *Traditionis* nomine, quasi proprio, notatur; illud autem *Scripturae sacrae* titulo insignitur, quemadmodum legis Moysae veteres Scripturae; si tamen *Deo inspirante* fuerint scripturae exaratae. Nam si hominis tantum diligentia fuerit doctrina vel institutio aliqua, etsi divina, scriptis tradita, non ideo a nomine *Traditionis* proprie dictae removetur.

200. Praeterea notandum, dispesci *Traditiones* in divinas, apostolicas et ecclesiasticas; quatenus habuere originem immediatam vel a Deo, vel ab Apostolis, vel ab Ecclesia tantum, uti ab Apostolis condistincta et consequenti. Inter primas ea quae ad substantiam, ex. gr. spectant Sacramentorum adnumerantur; ad secundas quadragesimalia pertinent jejunia; ad tertium autem genus quaedam officiorum ecclesiasticorum refertur distinctio. *Traditio* ergo oralis et divina unde, quasi e fonte, sacram Ecclesia haurit doctrinam in hoc primo elucidatur articulo: in altero autem de *Scriptura Sacra* sermo erit.

ARTICULUS I.

De Traditione.

THESIS XXV.

Scripturae Sacrae non complectuntur exclusive universam fidei christianae doctrinam, sed a Traditione est etiam desumenda.

201. **Nota:** ad fidem pertinet catholicam thesis adversus Protes-

(1) 2. Thess. II, 14.

tantes, qui volunt sufficientem fidei regulam esse solas Scripturas Sacras.

Probr. 1.º Tridentinum Concilium (1) docet: «Sacrosancta Oecumenica et Generalis Tridentina Synodus... perspicuens hanc veritatem et disciplinam, (Evangelii a Christo Domino promulgati) contineri in Libris scriptis, et sine scripto Traditionibus, quae ab ipsius Christi ore ab Apostolis acceptae, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu Sancto dictante, quasi per manus traditae, ad nos usque pervenerunt: orthodoxorum Patrum exempla secuta omnes libros tam Veteris, quam Novi Testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor, nec non Traditiones ipsas tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tamquam vel ore tenus a Christo, vel a Spiritu Sancto dictatas, et continua successione in Ecclesia Catholica conservatas, pari pietatis affectu ac reverentia, suscipit et veneratur.» Antiqua in eadem doctrina praevaluerant Concilia. Sicut Nicoenum II, oecumenicum VII, aiebat: (2): «Sicut robur obtinet sanctorum Patrum nostrorum doctrina, id est, Traditio sanctae catholicae Ecclesiae, quae a finibus usque ad fines terrae suscepit Evangelium. Sic Paulum, qui in Christo locutus est, et omnem divinum apostolicum coetum et paternam sanctitatem exequimur tenentes Traditiones quas accepimus.» Et tandem decernit: «Si quis omnem ecclesiasticam Traditionem, sive scriptam, sive non scriptam rejicit, anathema sit.» Vide etiam canonem 17 Concilii Lateran. sub Martino I. Hanc denuo doctrinam confirmavit Vaticana Synodus (3).

Prob. 2.º Nullibi legitur, nusquam etiam dictum vel auditum; Christum D. Apostolis doctrinam aliquam scriptam tradidisse, vel eis injunxisse ut quae ab Ipso audierant scriptis traderent: ergo gratis omnino et pro lubitu fingunt haeretici omnem evangelicam doctrinam scriptis fuisse datam.

3.º Christus D. hisce verbis misit Apostolos: *Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti; docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis* (4). Atqui non solis scriptis docetur, sed ore praecipue ac praedicatione: et quidem sic docuit Christus, praedicatione, scilicet, non scriptis; sic quoque intellexit Marcus (5): *Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae... Illi autem profecti praedicaverunt ubique*: ergo non solum *gratis*, sed irrationabiliter etiam, et contra obvium

(1) Sess. IV.—(2) Epist. ad episcopos Dardaniae. — (3) Const. Dei Filius, c. II. — (4) Matth. XXVIII, 18-20.—(5) XVI, 15 20.

Scripturae sensum, contendunt Protestantes scriptis tantum tradidisse Apostolos verbum Dei.

4.º Apostolus (1) doctrinam fidei ex auditu tradidit Timotheo; praecepit ei etiam ut eandem aliis committeret, dicens: *Quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt et alios docere.* Ecce non dicit Paulus; *Quae scripta sunt, vel scribenda;* sed *quae audisti:* id est, doctrinam ore traditam, quod etiam Thessalonicensibus explicite indixit, ut supra dictum (n. 199).

203. 5.º Hos vel istos libros esse sacros, seu divinitus inspiratos, fide credendum est. Atqui nullibi in Scriptura legitur qui sint ejusmodi libri; ergo non omnis fidei doctrina in Scripturis traditur. Hinc haeretici pro libitu nunc istos, nunc illos rejiciunt libros, licet contendant se sacris Scripturis fidem praebere.

204. 6.º Si unica fidei regula sacrae forent Scripturae, ad dirimendas fidei quaestiones deberet Ecclesia ad Scripturas, more Protestantium, semper appellare: atqui contrarium edocet verbo et exemplo universa retro antiquitas, quae, apud SS. Patres et sacra Concilia, Traditionis regulam constanter adhibet, ut supra (2) ostendimus: ergo non è solis Scripturis est sacra desumendi fidei doctrina. Vide quoque Tertullianum acerrime hoc urgentem argumentum (3). S. Athanasius (4) ajebat: «Ecce nos demonstramus istiusmodi sententiam, a Patribus ad Patres, quasi »per manus traditam esse. Vos, novi Judaei et discipuli Caifae, »quos verborum vestrorum patres ac majores demonstrabitis?» S. Epiphanius (5) pariter: «Respondete nobis, Aarii discipuli: »ingenitum dicimus omnes simul Patrem et increatum; et admirabilis est dictio, scilicet: ubi itaque est dictio haec scripta, ostendite; neque enim lex, neque prophetae...»

Confirmat Augustinus (6). «Quam consuetudinem credo ex »Apostolica traditione venientem; (sicut multa alia quae non inveniuntur in litteris eorum neque in conciliis posteriorum, et tamen quia per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita et commendata creduntur.)»

205. Obj. 1.º Prohibemur a Spiritu Sancto quidquam sacris Litteris adjicere: ergo sufficiunt ad salutem, et de Traditionibus non oportet nos esse sollicitos.

Resp. dist. *antec.* *Intrinsecus* aliquid adjicere prohibemur, eas scilicet immutando; conc. Adjicere *extrinsecus*; subdist.; quippiam

(1) 2.ª Tim. II, 2.—(2) Thes. V, n. 25, 26.—(3) Disquis. I, n. 72, 73.—(4) De decret. Nicae.—(5) Haeres. 69.—(6) De Bapt. contra Donat l. 2, c. 12.

Scripturis contrarium sectando; conc. id prohiberi: quae ipsis congrua sint tenendo: nego.

206. Obj. 2.º Saepe sancti Patres sufficientiam et plenitudinem laudant Scripturarum; ergo nihil aliud requiritur.

Resp. Dist. *ant.* Laudant Patres sufficientiam Scripturarum universalem: nego; ad nonnullos dilucidandos fidei articulos; subd. Praesupposita magisterii Ecclesiae auctoritate, conc. Independentem ab Ecclesiae magisterio: nego *ant.*

Inst. Sanctus Basilius (1) universalem praedicat sacrae Scripturae sufficientiam; «Manifestus a fide lapsus est, ac superbiae crimen, si quis aut quidquam eorum quae scripta sunt reprobet; aut »aliquid ex iis quae scriptis mandata non sunt, introducat.»

Resp. Dist. seu explico Basili dictum: «Si quis,» id est, particularis quaevis persona, sensum novum, peregrinum, a Scripturis alienum affingat, tamquam verbum Dei; talis a *fide est lapsus*; conc. «Si quis,» id est, Ecclesia docens; nego, quod ejusmodi absurdum supponat sanctus Basilius, qui Ecclesiam, «Omnium »matrem et nutricem» appellat (2).

Corollarium. Quo pacto possit theologus, data occasione, ex Traditione argumenta colligere, vide alibi (3).

THESIS XXVI.

Per se priores et magis necessariae sunt Ecclesiae Traditiones, quam Scripturae sacrae.

207. Prob. 1.º Paulus ait (4): *Omnis quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit. Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei quem non audierunt? Quomodo autem audient sine praedicante? Quomodo autem praedicabunt nisi mittantur?* Item (5) *Placuit Deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes.* Ex quibus argumentamur: medium generale et per se statutum ad fidem et cetera necessaria ad salutem assequenda, majoris est necessitatis, quam aliud quodvis particulare medium. Atqui Traditio oralis est generale et necessarium medium ad salutem, Scriptura autem est particulare: ergo.

208. 2.º Ideo necessario suscipiendae sacrae Scripturae, quia sacra Traditione commendantur: ergo sacra Traditio est prior, magisque necessaria, juxta effatum illud: «Propter quod unumquodque tale, et illud magis.» *Ant.* constat: a) ex Tridentino Conc.; nam ad canonem Sacrarum Scripturarum suscipien-

(1) Ascet. de Fide.—(2) Ep. 41 (a. 208 et 209) ad Julian.—(3) Disq. I, de Prolegom. n. 60. (4) Rom. X, 13-15.—(5) 1.ª Cor. I, 21.

dum, Traditione Ecclesiae innitur. b) Ex Nicaeno II. oecumen. VII in thesi praecedenti laudato (n. 201.)

209. Origenes eruditissimus ait (1): «Sicut Traditione accipi de quatuor Evangeliiis, quae sola in universa Dei Ecclesia citra controversiam admittuntur.» Tertullianus quoque (2): «Ordo rerum desiderabat illud primum proponi: quibus competat fides ipsa? Cujus sunt Scripturae? A quo, et per quos, et quando, et quibus sit tradita disciplina qua fiunt christiani?... Illic enim erit veritas Scripturarum.» Et Augustinus confirmat (3) unde habeatur auctoritas librorum sacrorum: «Vides in hac re quid Ecclesiae catholicae valeat auctoritas, quae ab ipsis fundatissimis sedibus Apostolorum usque ad hodiernum diem succedentium sibi met Episcoporum serie, et tot populorum consensione firmatur.» Et paulo inferius: «Excellentia canonicae auctoritatis Veteris et Novi Testamenti, Apostolorum confirmata temporibus, per successiones Episcoporum et propagationes Ecclesiarum, tamquam in sede quadam sublimer constituta est, cui servit omnis fidelis et pius intellectus.»

210. 3.º Scripturae sacrae, Traditionis ope, sunt intellegendae et interpretandae; ergo haec et prior cognitu est, magisque necessaria.

Ant. probatur. a) Tridentinum statuit (4): «Ad coercenda petulantia ingenia decernit, ut nemo suae prudentiae innixus, in rebus fidei et morum... S. Scripturam contra eum sensum quem tenuit et tenet sancta Mater Ecclesia, cujus est judicare de vera sensu et interpretatione SS. Scripturarum, aut etiam contra unanimum consensum Patrum.»

211. b) Audiant Protestantes quae sui temporis haereticis Origenes reponebat (5): «Quoties autem canonicas proferunt Scripturas, in quibus omnis christianus consentit et credit, videntur dicere: ecce in domibus verbum est veritatis. Sed nos illis credere non debemus, nec exire a prima et ecclesiastica Traditione, nec aliter credere, nisi quemadmodum per successionem Ecclesiae Dei tradiderunt nobis.» Clemens Alexandrinus (6) pravos rejicit haereticorum Verbi Dei interpretationes, quia, «non relaxato velo, ut nos ingredimur per Domini Traditionem, sed, exciso ostio et muro Ecclesiae perfosso, veritatem transgredientes, efficiuntur principes et duces mysteriorum.» Similem tradit, pro Scripturae expositione, regulam Augustinus (7): «Sed sive

(1) *Hist. Eccles.* Euseb. c. 25, l. 6. — (2) *Praescript.* c. 19. — (3) *Contra Faust.* l. XI, n. 25. — (4) *Sess. IV.* — (5) *Tract. 29 in Matth.* — (6) *Stromat.* l. 7. — (7) *De divers. quaest. octog. tribus;* q. 67.

»illa quam secuti sumus, sive alia aliqua expositio proferatur; id tantum cavendum est, ne violet aut vulneret catholicam fidem. »Scio enim vanos haereticos de hoc capitulo multa impia et inepta jactasse.» Atqui fidei catholicae notitia absque Traditione haberi nequit, ut thesi praecedenti demonstratum est; ergo recta Scripturarum expositio juxta Traditionem peragenda.

212. Obj. 1.º Testatur Apostolus (1) Scripturae sufficientiam: *Omnis Scriptura divinitus inspirata... utilis est ad docendum, ut perfectus sit homo Dei et ad omne opus bonum instructus.* Resp. Nego assertum: non enim dicit Paulus sufficere, sed aliquam afferre utilitatem.

Obj. 2.º Augustinus ait (2): «Quid igitur amplius te doceam, quam id quod apud Apostolum legimus? Sancta enim Scriptura nostrae doctrinae regulam figit.» Ergo praeter sacram Scripturam nullius indigemus doctrinae.

Resp. Nego *conseq.* Nam Augustini verba peculiarem respiciunt materiem, scilicet, viduitatis bonum; quod sane sufficienter Scripturae commendant.

THESIS XXVII.

Traditio sacra, ex qua, veluti è fonte, Ecclesia fidei et morum haurit doctrinam, effulget, praeterquam quae actuali et communi ipsius Ecclesiae revelatur sensu, in antiquis sacrorum Conciliorum, et sanctorum Patrum monumentis.

213. I.ª Pars, nempe; actualem et communem Ecclesiae circa fidem et mores sensum, quem Scripturae non exhibent, Traditionis sacrae esse argumentum, ex praejactis supra facile eruitur; nam Christi Ecclesia unitate fidei et sanctitate morum et quidem in perpetuum, coadunata existit (3). Hinc agebat Augustinus (4): «Illa quae non scripta, sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe servantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata atque statuta retineri.» Et alibi ipse (5): «Quam consuetudinem (non rebaptizandi) credo ex apostolica Traditione venientem. Sic multa quae non inveniuntur in litteris eorum, neque in Conciliis posteriorum, et tamen quia per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita et commendata creduntur.»

(1) 2.ª Tim. III, 16, 17. — (2) L. de bono viduit. c. I. — (3) N. 6 et 60. — (4) Ep. LIV, (a. CXVIII). — (5) De Bapt. adv. Donat. L. 2, n. 12.

Eodem innixus Ecclesiae sensu, doctrinam de gratiae necessitate eruebat Coelestinus I (1): «Obsecrationum quoque sacerdotalium sacramenta respiciamus, quae ab Apostolis tradita in toto mundo atque in omni Ecclesia catholica uniformiter celebrantur. »ut legem credendi statuatur lex supplicandi.» Et rursus: «Illud etiam, quod circa baptizandos in universo mundo sancta Ecclesia uniformiter agit, non otioso contemplantur intuitu.»

II.^a Pars iisdem patet rationibus. Concilia sane Ecclesiam ipsam referunt, ejusdemque auctoritatem (2).

214. III.^a Pars prob.; scilicet, sanctorum Patrum ministerio et monumentis Traditionem sacram elucere.

1.º Vide Tridentini verba nuper laudata (n. 210). Concilium Oecum. VII, quasi eadem regula, utitur Patrum te Traditionis auctoritate: «Sequentes divinitus inspiratum sanctorum Patrum magisterium, et catholicae Traditionem Ecclesiae, nam Spiritus Sancti hanc esse novimus, qui nimirum in ipsa inhabitat, definimus...» Et paulo inferius: «Sic enim robur obtinet sanctorum Patrum nostrorum doctrina, id est, Traditio sanctae catholicae Ecclesiae...» In Lateranensi Conc. sub Martino I viginti canones de fidei doctrina traditi fuere, qui, fere omnes, hisce verbis exordiuntur et commendantur: «Si quis secundum sanctos Patres non confitetur...»

Vide insuper Athanasium supra (n. 104) dicentem, unde fides Nicoena adversus Arianos fuerit desumpta.

215. 2.º Si causam tantae sanctorum Patrum auctoritatis inquiras, ex intima fluit Ecclesiae constitutione. Etenim voluit Christus D. suam esse semper munitam Ecclesiam et ornatam Spiritus Sancti charismatibus, ut supra (thes. X, n. 79) fuit ostensum: quorum numero haec effulgent, ut notat Paulus (3): *Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiae: alii autem sermo scientiae secundum eundem Spiritum... Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, deinde prophetas, tertio doctores...* Et sane eodem Apostolorum tempore quidam his muneribus affulgebant (4): *Erant autem in Ecclesia, quae erat Antiochiae, prophetae et doctores...*; potiori autem ratione, post illorum obitum, necessum erat ut Doctores Spiritus Sanctus suscicaret, qui depositum fidei et Traditionis custodirent (5), et posteris traderent custodiendum: *O Timothee, depositum custodi.*

Hinc singulis seculis constanter aliqui eminerunt in sacrae doctrinae scientia, tum episcopi, tum presbyteri et alii ecclesiastici

(1) Ep. 21, ad episc. Gall. c. 11 12. — (2) Thes. XII, n. 107. — (3) 1.^a Cor. XII, 8, 28. — (4) Act. XIII, 1. — (5) 1.^a Tim. VI, 20; 2.^a I, 14.

viri, tum subinde simplices laici; qui, verbo et scriptis, populum christianum in fidei et morum doctrina instituerent, et haereticorum errores expugnarent, et inde acceptum doctrinae depositum posteris transmitterent; juxta mandatum Apostoli Timotheo scribentis (1): *Quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt et alios docere.*

SCHOLION.

216. Etiam si Patrum nomine, generali appellatione, ii omnes honorentur qui antiquitate (ad duodecimum usque seculum) Ecclesiam catholicam et singulari illustrarunt doctrina; tamen proprie illi tantum Patres dicuntur, qui antiquitati et singulari doctrinae, sanctitatem vitae, praesertim illibatam fidem, adjunxerunt. Hinc Tertullianus, Origines (si tamen haereses edocuit; et non potius ipsius scripta fuerunt ab haereticis adulterata), Eusebius, etc., inter Scriptores ecclesiasticos connumerantur, minus proprie, inter Patres.

Inter antiquos Patres, nonnulli speciali et publico Ecclesiae suffragio, Doctoris nomine insigniuntur: ex graecis, SS. Basilii, Athanasii, Gregorius Nazianz., et Joannes Chrysostomus; ex latinis autem, SS. Gregorius Magnus, Augustinus, Ambrosius et Hieronymus. Praeter istos, in sacra liturgia etiam aliqui Doctores dicuntur, ut Sancti Leo, Isidorus, Ildefonsus, etc.

Post seculum XII, licet inter Patres non computentur, tamen titulum Doctoris, speciali ratione, aliqui meruerunt scriptores ut SS. Thomas, Bonaventura, etc.

217. Corollaria... I. Ex dictis inferes, ex auctoritate SS. Patrum desumi, pro re theologica, argumenta ad doctrinam sacram elucidandam; ad rectum autem ejusmodi argumentorum usum vide Regulas superius traditas (2).

218. II. Cum officium et munus sanctorum Patrum nunquam in Ecclesia cessare oporteat, eis, in illo explendo, successerunt doctores Theologi, nec non, in rebus quae ad disciplinam et jus pertinent ecclesiasticum, Canonistae. Illi enim in Traditionibus sacris dignoscendis, in vera sacrarum Litterarum assequenda intelligentia, in erroribus, et haeresibus, tum antiquis tum recentioribus, profligandis, sedulo adlaborant, juxta donum sibi *ad utilitatem* a Spiritu Sancto datum (3). Isti autem in Cano-

(1) 2.^a Tim. II, 2. — (2) Disq. I, n. 64. — (3) 1.^a Cor. XII, 7.

nibus ad jus ecclesiasticum spectantibus, qui post tot secula ultra modum excrevere et peculiare sibi vindicant studium, praecipue versantur. Hinc quemadmodum antiqua Concilia Patrum consulebant mentem et doctrinam; similiter, posteriora Theologorum ac Canonistarum exquirunt sententias, ut Ecclesiae edocendae et regendae convenienter, sub Spiritus Sancti ductu, prospiciant.

219. III. Verum quemadmodum Patres, qui antiquitus Ecclesiam illustrarunt, non eadem fulgent auctoritate; pariter Theologi et Canonistae, non sine prudenti discrimine sunt (praesertim cum aliqui propriis scholae placitis potius quam veritati exquirendae jurare videantur) nobis audiendi. Unde prae oculis habendae paucae, hac super re, alibi traditae Regulae (1). Tantummodo, pro re praesenti, hoc indicasse sufficiat; ut nullum Auctorem, etiamsi librorum multitudine et volumine non praecellentem, facile contemnamus, dummodo catholicae fidei strenuus sit propugnator; non raro enim apud eos, qui ex parte tantum sacram elucidant doctrinam, notatu digna reperire est: verum universim graviores interrogabis, a) qui universam illustrarunt Theologiam, et inde dogmatum unitatem ac concordiam prae oculis habuere; b) qui ingenii acumine et animo pacato praediti, effulgent, ad quaestiones intelligendas et pro merito elucidandas; c) qui denique diligentia, prudentia, et ceteris ornantur virtutibus, ad veritatem sedulo exquirendam et sincere proclamandam.

ARTICULUS II.

De Scriptura Sacra.

§ I.

De Scripturae sacrae existentia.

THESIS XXVIII.

Habet etiam Ecclesia Scripturas sacras, seu divinitus inspiratas, unde fidei haurit doctrinam.

220. **Nota.** De facto esse in Ecclesia Christi, seu christiana religione, scripturas aliquas, quae divinitus acceptae creduntur, res est

(1) Disq. I, n. 65.

omnibus obvia et evidens: similiter singulis seculis, ab Apostolorum tempore, hanc constanter fuisse in Ecclesia fidem, patet tum historicis de re ecclesiastica libris; tum Patrum et Scriptorum ecclesiasticorum operibus; tum haereticorum etiam testimonio, qui perpetuo sacris Libris abusi sunt ut fidem veram labefactarent, falsam autem intruderent; tum martyrum testimoniis, qui, ne sacros traderent persecutoribus Libros, tormenta quaevis mortemque subibant. Hoc posito, eorum debet thesis haec probari testimonio et sententia, quibus officium a Christo commissum fuit fidei doctrinam in Ecclesia edocendi, juxta ea quae superius fuerunt statuta et ostensa; scilicet in thesibus XI, XII, XIV, XXV et XXVI.

221. Prob. 1.º Exordimur probationem sententia Romani Pontificis, Ecclesiae capitis et centri: «Credo etiam Novi et Veteris Testamenti, legis et prophetarum et apostolorum unum esse auctorem, Deum et Dominum omnipotentem (1).»

2.º E divinis Scripturis doctrinam haurire, profitetur Synodus Oecum. V: «His igitur ita confessis a nobis, quae et accepimus de divina Scriptura et sanctorum Patrum doctrina...» Vide insuper supra (n. 201) oecumenicorum Conc. Nicoeni II, et Tridentini definitiones.

3.º Denique totius Ecclesiae universalis sensus (nec non ipsorum haereticorum et schismaticorum), et constans Traditio idem confirmat, uti huc supra, in Nota (n. 220), diximus. Omnes enim christiani cum Irenaeo proclamant (2): «Scripturae quidem perfectae sunt, quippe a Verbo Dei et Spiritu Sancto dictatae.» Quam quidem Traditionem ab ipsis Apostolis provenisse, imo a Christo, certissime constat. Vide, ex. gr. Luc. XXIV, vv. 27 et 44: 1.^a Cor. XV, 3, 4: 2.^a Tim. III, 15 et seq. Quae testimonia nunc, non quasi sacra, vitioso laudamus circulo, sed quasi historice indubia.

222. Obj. Mahumetismus suum extollit Alcoranum quasi divinum opus; Vedas etiam sectae Brahmanorum et Buddharum, tamquam libros à coelo immissos venerantur; traditiones ergo fabulosas antiquorum secutos christianos censere possumus.

Resp. Nego *consequentiam* et paritatem. Nam Mahumetum mendacem et manifestum fuisse impostorem, retro ostendimus (3); Alcoranum etiam stultitiis scatentem, iis rebus exceptis quae ex sacris Judaeorum et Christianorum decerpsit libris. Apud Indos autem non tantum aliqua fuit antiquorum Patriarcharum notitia,

(1) Symb. Leonis IX. — (2) *Contr. Haeres.*, l. 2, c. 47. — (3) Disq. II, Thess. XXXI, n. 287 et seq.

sed etiam Evangelium fuit ibi primitus promulgatum: unde notitiam illos librorum sacrorum habuisse, ut eos vel adulterarent, vel etiam imitari et fingere conarentur, non mirari oportet. Id vero prorsus negamus, vel libros, vel superstitiones istorum fuisse unquam divinitus adprobatos, quemadmodum christiana Religio fuit aperte commendata a Deo et praescripta omnibus hominibus.

THESIS XXIX.

Libri sacri christianorum sunt qui in canone a Tridentino tradito continentur.

223. *Nota.* 1.º Libri sacri dividuntur, eorum inspecta auctoritate, in *canonicos* et *apocrifos*: illi non tantum quoad se, sed quoad nos etiam, Deum habent auctorem, et ideo habentur in canone ab Ecclesia probato; alii, e contra, in canone non laudantur, et inde habentur quasi *negative* reprobati, licet fuerint aliquando, apud nonnullos sanctos Patres, in honorem.

Ratione temporis dicuntur *Veteris* vel *Novi* Testamenti; quatenus vel ante Christum, vel post, scripti fuere.

Perspectis rebus quae in illis pertractantur, vocantur *legales*, *historici*, *sapientiales* seu *morales*, et *prophetici*. *Legales* continent leges divinas, vel promulgatam a Christo D. doctrinam: *Historici* rerum gestarum narrationes: *Sapientiales* bene vivendi ac sapientiae tradunt monita: *Prophetici* vaticinia, seu futurorum eventuum notitiam edocent.

224. *Nota.* 2.º Canonicorum librorum duplex est classis: alii enim dicuntur *Protocanonici*, et *Deuterocanonici* alii: illi sic appellantur, quod primum ab ipso Ecclesiae exordio, communi Patrum consensu approbati et accepti, uti divini, fuere; è contra, alii, ad tempus, vel dubii habiti, vel etiam rejecti a nonnullis Patribus. Quae dissensio inde maxime ortum duxit, quod non eumdem habebant librorum canonem Judaei Palaestinae, et Judaei Alexandrini; hinc duplex erat inter Judaeos canon; alter *Canon Hebraeorum* dictus, alter vero *Hellenistarum*. Jam vero, canon Hellenistarum, a LXX Interpretibus Alexandriae confectus, continebat quoque libros Deuterocanonicos, quos tandem universa amplexata est Ecclesia, ut jam probabimus.

225. *Nota.* 3.º Eadem probandi methodo, qua in praecedenti thesi usi sumus; id est, iis principiis theologicis, quae, in hac de Ecclesia Disquisitione, divina auctoritate fulcita esse ostendimus, thesim hanc probabimus. Non enim Libros sacros misit Christus in mundum, quae Ecclesiam ostenderent; sed Ecclesiam instituit et misit, divino ornatam fulgore, quae et Libros sacros, et

dogmata cetera praedicaret: *Ite docete... Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi, sicut ethnicus...* Contestatur Augustinus (1): «Evangelio non crederem, nisi Ecclesiae Catholicae me moveret auctoritas.» Regiam proinde a Christo institutam viam ad homines illuminandos prosequimur, adversus Rationalistas et quosvis haereticos: quas autem ipsi adversus singulos Scripturae libros, vel partes, vel commata congerunt difficultates (a luce enim pertinaciter isti abhorrent; si quid autem difficile, si quid obscurum, id sectantur), aliis, quorum officii et curae est, permittimus.

226. Prob. 1.º Canonem istum tradiderunt Innocentius I; deinde Gelasius I in Conc. Romano (a. 494), qui, postquam libros omnes enumeravit, adjungit: «Post has omnes propheticas, evangelicas atque apostolicas Scripturas, quibus Ecclesia catholica per gratiam Dei fundata est, illud etiam intimandum putamus...»

227. 2.º Concilium Trid. (2) enumeratis totius Canonis libris, subjicit: «Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia catholica legi consueverunt, et in veteri Vulgata latina editione habentur, pro sacris et canonicis non susceperit... anathema sit.»

Accessit et Vatic. Concilium (3): «Si quis sacrae Scripturae libros integros cum omnibus suis partibus, prout illos sancta Tridentina Synodus recensuit, pro sacris et canonicis non susceperit, aut eos divinitus inspiratos esse negaverit anathema sit.»

228. 3.º Nonnulla adjicimus Traditionis documenta. In primis Africanorum episcoporum Concilia, nempe, Hipponense, Carthaginense III, et aliud insuper Carthaginense, interveniente et subscribente Augustino, quorum decretum fuit: «Item placuit, ut praeter Scripturas canonicas nihil in Ecclesia legatur sub nomine divinarum Scripturarum. Sunt autem canonicae scripturae; *Genesis...* (enumerantur sicut in Tridentino). Hoc etiam fratri et consacerdoti nostro Bonifacio vel aliis earum partium episcopis pro confirmando isto canone innotescat, quia a patribus ista accepimus in Ecclesia legenda.» Similem edidisse Canonem Nicoenam Synodum Oecum. I, licet nunc, cum aliis ejusdem decretis, ab Actis evanuerit, in antiquo codice Conc. Hipponensis asseritur, et Hieronymus ac Cassiodorus, (qui diligenter Scripturarum antiquos codices inquirebat) supponunt. Quam illustre sit hujusmodi Traditionis documentum, qui-

(1) Contr. Epist. fund. c. 4.—(2) Sess. IV.—(3) Cons. *Dei Filius*, c. II.

vis intelligit; etenim hoc Carthaginense Conc. versus finem seculi quarti locum habuit, et Hipponense paulo antea; jam vero aequalem agnoscunt auctoritatem, et quidem è Patrum Traditione, in libris tum Protocanonicis, tum Deuterocanonicis.

229. Quoad Protocanonicos libros, sine causa testimonia afferrem, nam in his agnoscendis uti sacris omnes conveniunt Patres: testes ergo nonnullos Traditionis laudabimus pro Deuterocanonicis. E seculo III, S. Cyprianus, Tertullianus, S. Hippolytus, Dionysius Alex., Origenes, parem omnibus tribuunt auctoritatem, tum ad fideles edocendos, tum ad haereticos expugnandos. Imo Origenes rectam in hac re sequendam tradebat normam (1): «Hoc solum pro vero habendum in Scripturis divinis, quod LXX interpretes transtulissent; nam id solum esse auctoritate apostolica confirmatum.» Canon ergo noster, id est, cum Deuterocanonicis, ab auctoritate procedebat Apostolica. In eodem seculo, vel secundo forsitan, fuit versio *Coptica* SS. Scripturarum lucubrata: jam vero, in illa etiam Deuterocanonicis comprehensi sunt.

230. In secundo Ecclesiae seculo testes sunt S. Irenaeus et Clemens Alex. eruditione praeclari. In eodem facta fuit, vel prius, versio *Itala*, seu latina sacròrum Librorum: atqui in illa praedicti comprehendebantur libri.

Denique inter primos Apostolorum discipulos, tamquam sacris utuntur etiam Deuterocanonicis, S. Polycarpus, Joannis apostoli discipulus; S. Clemens Romanus, Apostolorum Petri et Pauli adjutor; Hermas denique et auctor Canonum apostolicorum, quicumque ille fuerit.

231. Unde concludimus; tot antiquorum et gravissimorum Patrum testimonia evidentè ostendere, librorum Deuterocanonicorum divinam auctoritatem è Traditione procedere apostolica. Et sane, exemplo id ab Apostolis didicere primi Patres; nam illi in Evangeliiis et Epistolis elucubrandis utebantur versione *Alexandrina*, seu LXX Interpretum, in qua intermixti habebantur libri Deuterocanonicis: jam vero maxima christianorum pars ignari erant linguae hebraicae, ideoque quos canon hebraicus numeraret libros nesciebant: ergo usu et exemplo, saltem, neophytis versionem commendabant *Alexandrinam* Apostoli, cujus desumebant sententias, etiam ex libris Deuterocanonicis, non tantum ex Protocanonicis.

(1) Ep. ad Jul. Afric.

232. Obj. Aliqui Patres, praesertim è seculo quarto, vel in dubium revocant, vel etiam negant, divinitatem librorum Deuterocanonicorum: ergo non probatur Traditione horum auctoritas.

Resp. Nego *conseq.* Factum in *antecedenti* notatum non juvat Protestantes: etenim omnes Patres in eo consentiunt; suscipiendos libros Sacros quos Ecclesia susceperit: atqui Ecclesia, per legitimam auctoritatem, declaravit et definivit, Deuterocanonicos etiam ut divinos agnoscendos. Quod autem Patres quarti seculi non fuerint *omnino* consentientes, causa fuit duplex: prima, ex parte Judaeorum; secunda, ex adjunctis aliquarum Ecclesiarum.

233. a) Nam cum ex SS. Scripturis arguerent Patres Judaeorum incredulitatem, coeperunt hi earum negare auctoritatem; causantes canonem Hebraicum aliter se habere ac LXX Interpretum. Hinc, factum ut Patres inter utrumque canonem distinguerent etiam, et paulatim dubitarent nonnulli, utrum ejusdem forent auctoritatis libri illi sacri qui in solo canone *Alexandrino* tradebantur; tametsi his libris, juxta Traditionem, uterentur passim donec omne dubium tandem, re magis definita, evanuit.

234. b) Adjuncta aliquarum Ecclesiarum aliam praebuere dubitationis causam. Nam consuetudo induxerat, ut aliqui libri Deuterocanonicis, quod facilius possent intelligi, catechumenis legentur, non autem alii libri: inde diversimode de iisdem sensim judicatum, praesertim cum causam, propter quam Hebraicus canon eos non recensebat, nescirent. Deinde libri aliqui sacri Novi Testamenti ad omnes non pervenerant Ecclesias: non universalis igitur et uniformis evulgata fuerat eorumdem existimatio; puta, de Apocalypsi, Epistola ad Hebraeos, etc. Nam tunc multo labore, magnis expensis, exscribere libros oportebat.

235. c) Praeterea fateri oportet, Sanctum Hieronymum non parum de libris Deuterocanonicis dubia evulgasse. Ex quo enim cum Judaeis in Palestina versatus est, studio linguae hebraicae se dedit, et versionem canonis Hebraici aggressus est; plus aequo Versionem LXX deprimebat, ut hebraicum textum laudaret. Tamen Deuterocanonicis passim utebatur, et ante mortem aequo honore eos uti divinos agnovit, quemadmodum Protocanonicos, juxta Patrum Traditionem: catholicam enim firmiter adhibebat normam (1): «Quid enim, aiebat, necesse est in manus sumere, quod Ecclesia non recipit?»

(1) L. contr. Vigil. n. 6.